

UKRAINIAN LABOR NEWS

PRINTED AND PUBLISHED WEEKLY BY THE WORKERS AND FARMERS PUBLISHING ASSOCIATION, LIMITED, A JOINT STOCK COMPANY, INCORPORATED UNDER THE LAWS OF MANITOBA, AT ITS HEAD OFFICE AND PLACE OF BUSINESS, AT THE CORNER OF PRITCHARD AVENUE AND MCGREGOR STREET, IN THE CITY OF WINNIPEG, MANITOBA.

Subscription per year \$4.00

Telephone: 51465

УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ

Газета для робочого класу — виходить три рази на тиждень: у вівторок, четвер і суботу.

Видав. Робітничо-Фармерське Видавнче Товариство, записане в Манітобі. Редакція, адміністрація і друкарня містяться в Українській Робітничій Домі, на розі вулиць Пritchard і McGregor, у Вінніпегу, Ман.

Передплата на рік \$4.00

Адреса:

UKRAINIAN LABOR NEWS

Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada.

Редакція за оголошення не відповідає.

НАВЧАННЯ В РАДЯНСЬКОМУ СОЮЗІ

Професор торонтського університету д-р. Фелікс Волтер про Радянський Союз і про Радянську Україну зокрема.

"ЛЮДИ НА УКРАЇНІ НАЛЕЖУТЬ ДО НАЙКРАЩИХ І НАЙБІЛЬШ САМОСТІЙНИХ ТИПІВ".

Ми були здивовані дещо, прочитавши в "Укр. Голосі" з 30 вересня новинку на першій сторінці, в якій зі слів професора Ф. Волтера говориться, що в Радянському Союзі "пропасть між студентом і професором належить до минулих", що "професор є тільки провідником і приятелем для студентів", що "Україна не сметанка СРСР, що люди там належать до найкращих і найбільш самостійних типів як і де стрічан", що, нарешті, професор жалує, що більшість туристів, відвідувачів Радянського Союзу, обмежуються до Ленінграду й Москви тоді, як, на думку професора, "українці могли б їм дати далеко більше поняття про можливості цілого Союзу".

Нас здивувало вміщення "Укр. Голосом" цієї новинки, бо нею, головню про Україну, "Укр. Голос" плонує собі в лице, висловлюючись язвучо. Цілий час писати, що України нема, що є тільки московська окупація, що українські села порозстріляні з гармат Червоною армією та чекістами, що населення України потікало або до Польщі, або його вислано на Соловеські острови — й тут же подавати новинку із слів професора, що "люди на Україні належать до найкращих і найбільш самостійних", що у них є найкращі поняття про можливості цілого Союзу — значить заперечувати все те, що досі писав і що буде писати "Укр. Голос" про Україну.

ЯК ПОЯВИЛАСЯ ЦЯ НОВИНКА В "УКР. ГОЛОСІ".

Зараз виявилось, яким чином появилася ця новинка в "Укр. Голосі". До нашої редакції зайшов на днях чоловік, який приніс нам витинку з "Газет Монтреал" з 14 вересня, інтерв'ю тої газети з професором Феліксом Волтером, який щойно вернувся з Радянського Союзу.

Чоловік цей зайшов з тим витинкою до "Укр. Голосу" й запитав редактора, чи не вмістив би він того, що каже проф. Волтер про Радянський Союз, а про Україну зокрема. Редактор лише в себе цей витинку, зробив з неї коротку новинку лише про професора й студентів і то зробив так, що згаданий чоловік був з цього невдоволений і зайшов до нас з тим витинкою. Коли ми запитали того чоловіка з чого він невдоволений, то він відповів: подивіться самі на те, що каже цей професор, а що каже "Укр. Голос". "Укр. Голос" мало того що не по дав найважливішого, але перекутив слова професора. Професор каже:

"Університети в Радянському Союзі є організовані й проваджені на науковій базі. Надається їм не надається студент для вищого навчання рішення авторитетами (науковцями). Отже люди ходять на університет в Росії не тому, що соціально це є правильний поступок. Навпаки, студенти вчаться тільки із за однієї причини: приготувати себе до відповідального обов'язку в будівництві своєї країни".

А "Укр. Голос" каже, що там "рішають з гори", що рішає влада, що там "вибрані дістають від уряду стипендію і тим удержуються". Хоч, правда, що там дають студентам стипендію, але проф. Волтер нічого про це не говорить, про владу й не згадує, і нічого такого проф. Волтер не говорить, як "там не може пійти на університет хто тільки хоче". Такого нема в цілому інтерв'ю проф. Волтера.

ЩО КАЖЕ ПРОФЕСОР ВОЛТЕР.

Ми не можемо вимагати від "Укр. Голосу", щоб він мистив повністю інтерв'ю проф. Волтера, але ми ніщо наведемо все (крім того, що навели вже вище), що сказав проф. Волтер про Радянський Союз, з чого читачі побачать, що промовчав "Укр. Голос", та взагалі побачать, як вчені люди дивляться й що оповідають про країну Рад. Ось що каже проф. Волтер:

"Пропасть між професором і студентом належить на радянських університетах до минулого. Професор більше не є роздільним шкільним керівником, що сидить на Олімпіоні троні знання. Він скорше є провідником, другом. Самий факт, що професор одягається так само, як і робітник, оповідає цілими тонами про той дух, який там живе.

Відокремлення університету від міста з його прикметами, професора від робітника, яке є й було сотні літ рисою західного світу — немає нині в Росії. В короткі, радянський університет порвав з тим, що в популярній уяві називається "академізмом" і заступив це тим, що є практичне, він дає разом з знанням.

Професора Волтера зашпала "Газет", чи легко є дістатися до людей в Союзі й заставити їх вільно висловлюватися й давати інформації.

"Я найшов в кожному перспективі відкритість про положення. Нічого передомно не захоплювали і, хоч ми, природно, мали провідників з собою, нас не зобов'язували триматися організованої й проваджені партії, ми могли цілковито вільно йти туди, куди ми хотіли й питати все, що хотіли й кого хотіли.

Так, там є багато критики, але вона відноситься виключно до індивідуальностей. Уряд Росії, не так як наш власний, не є відокремлений від населення. Він є його складовою частиною. Але коли одиниці виконують певну роботу, то вони будуть швидко дискредитовані. Їхні імена й їхні шкільна робота будуть широко опубліковані для всіх в газетах.

Якраз навпаки, в Росії подорожувати не є дорого; що найменше мене дорого не коштувало.

Мене й мою жінку коштувало приблизно по 5 долларів денно, включаючи подорожні видатки (ду прекрасна людина й багато), платню за го-

тель, подорож по місті, театри і т. ін. Ми проїхали 4,000 миль і відвідали декілька великих міст. Сюди включався чотири-денний подорож по Волзі. Я переконаний, що відвідення Росії є найбільш імпресивною частиною країни. Зокрема Україна є сметаною Радянського Союзу. Тут люди є одні з найкращих і найбільш незалежних типів, яких я зустрічав. Це сумна річ, що більшість туристів обмежують свою увагу переважно до Ленінграду й Москви. Я думаю, що українці могли б дати їм багато більше поняття про багатства Союзу, як цілості.

Особисто я переконаний, що надзвичайне враження дістається не тоді, коли відїждете до Росії, але тоді, коли відїждаете з неї. Атмосфера в країні Рад насичена електрифікаційною енергією. Ви відчуваєте, що кожний розчин має дефінітну мету в життя. Це є факт, він знає точно, куди він йде й що він очікує, коли він туди йде".

Таке розповіді професор Фелікс Волтер монтреальській газеті й це все оминув "Укр. Голос", подаючи з того інтерв'ю новинку. Оминув, бо цього було йому забагато, бо все воно цілковито протворить тому, що писав, пише й буде писати "Укр. Голос" про Радянський Союз. Сваритися за це з "Укр. Голосом" ми не будемо, тому вернемо до іншої справи навчання в Радянському Союзі і в капіталістичних країнах.

ШКІЛЬНИЦТВО В ПОЛЬЩІ Й РУМУНІ—ПОВНИЙ ЗАНЕПАД УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.

Читаємо ми у львівській газеті "Наша Земля" з 20 вересня, що сама польська статистика виказує, що цього року є 700,000 дітей в Польщі в шкільному віці, для яких нема місця в школі. Рівночасно є 10,000 учителів без заняття. Це що до польської школи.

Шкож до української, то коли в Галичині в 1923 році було 3,027 шкіл з українською викладавкою мовою, то зараз залишилося коло 600 шкіл. На Поліссі немає ані одної української початкової школи. На Волині є 3 українські початкові школи.

В Румунії й на Буковині чи Бессарабії шкільна справа стоїть ще гірше. Влада зменшила видатки на шкільництво, зменшила платню учителям, збільшуючи одночасно видатки на війну. Неписьменність між українською молоддю на землях Зах. України зростає, й то після того, коли там ще перед війною встановлено було обов'язкове загальне навчання. Стан шкільництва в Румунії найкраще характеризує така новинка з Букарешту з 13 вересня:

"Спілка учителів призначила на 25 жовтня всерумунський конгрес учителів. Конгрес обговорить питання про масове закриття шкіл румунським урядом, зменшення зарплати учителям, а також про незаплату місяцями зарплати. На конгресі буде репрезентовано понад 15,000 учителів.

Газети наводять факти страшних злиднів серед шкільного вчителства Румунії. Більшість з них доводиться вільного від роботи часу працювати в куркулах, як наймитам, бо це є єдиний спосіб врятувати свої родини від голодової смерті.

Представники комітету учителів заявили, що коли уряд заборонить конгрес, вони оголошать загальний страйк".

Коли до цього додати величезне безробіття й нужду працюючих в капіталістичних країнах, головню в тих, що межують з СРСР, то зрозуміли нам будуть слова проф. Волтера, що надзвичайного враження дістається якраз тоді, коли відїждаете з Радянського Союзу.

РОЗВИТОК ШКІЛЬНИЦТВА НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

На Україні за часів царату не було ані одної української школи — ні вищої, ні середньої, ні початкової. Вся школа була тільки російська й то не тільки не обов'язкова, але й не вистарчало навіть для третини дітей робітників та селян.

Тільки радянська влада, впровадившись з ворогатами, відбудували зруйноване господарство, взялася за школу. І тільки розпочавши соціалістичне будівництво, розгорнула вона широчезну програму навчання усіх своїх трудових дорослів в їхній рідній мові.

За часів царату було на Україні три університети: в Києві, Харкові й Одесі — всі три російські. Два роки тому назад на Україні було 42 інститути, що висотою свого навчання дорівнюють колишнім університетам. На 1931—32 рік на Україні радна влада затвердила сітку інститутів в 167 одиниць.

Два роки тому назад на Україні було 102 технікуми (вищі й середні технічні школи), а на 1931—32 шкільний рік є 673 технікуми. Рабфаків (робітничих факультетів) два роки тому було на Україні 78, а на цей рік затверджено 390.

Два роки тому назад у всіх цих вищих й технічних школах було 146,000 студентів, а цього року є понад 319,000 студентів.

Шкож до нічого й середнього типу школи, то на селі є школи чотириохрічкі, а в містах, містечках та більших селах — семирічкі. В минулому році цю школою було охоплено дітей 6—10 років 98,2 відсотків. Найтяжче справа стояла з учителями. Не дивлячись на те, що в минулому році післано було на шкільну роботу спеціально 3,600 комсомольців, то проте незадовго було 4,000 учителів, бо їх ще не виховано, що без сумніву, буде цього року поповнено.

ВЧАТЬСЯ НЕ ТІЛЬКИ ДІТИ — АЛЕ ЦІЛЕ НАСЕЛЕННЯ.

До закінчення п'ятиліткі на Радянській Україні не буде не тільки ані одної дитини, що не ходила б до школи у своїй рідній мові, але буде заліковано цілковито неписьменність та малописьменність серед дорослих, або як там називають серед активного віку, який рахується до 50 літ.

Коли проф. Волтер каже, що радянський університет є тісно зв'язаний з життям міста, професор зв'язаний з життям робітника, то вища й середня технічна школа є майже частиною фабрики. Семирічка є також механізована. Чотирирічка й взагалі сільська школа є прикріплена до колгоспів, до сільського господарства, до тракторостанцій.

Радянська школа йде поруч з життям трудящих мас, вона є тісно зв'язана з соціалістичним будівництвом, вона є його нероздільною складовою частиною. Це бачуть навіть професори університетів капіталістичних країн, але цього не бачуть (не хочуть бачити, бояться бачити, а це гірше бояться сказати про це своїм читачам) редактори жовтоблагитних газет. Розуміється, це ніякого впливу на хід розвитку Радянського Союзу не має, а через кілька років читачі цих газет запитують їхніх редакторів: чому ви нас дурили? Кому ви цим користь робили?

АРЕШТУВАННЯ В ВАРШАВІ.

За відомостями газет, у зв'язку з останніми актами терору комуністичних бойок на території столиці влада розпочала велику очищуючу акцію. Впродовж цілого 10-го вересня тривала в робітничому кварталі облога, в результаті якої арештовано кількадесять терористів. У руки поліції дістався

багатий компромітуючий матеріал. Дальша акція розгортається.

Білячі з 3-го на 4-го вересня поліційна влада перевела в нафтовому басейні та в інших місцевостях Дрогобицького повіту масові ревізії в українських діячів. Кількадесять осіб арештовано.

ПРАВДА ПРО РОЗСТРИЛИ В ЕСТЕВАНІ
Трох майнерів вбито! Дванадцять ранено!
Тринадцять арештовано!

29 вересня запишеться в історії працюючої класи Канади, як день що в ному панівна клася Канади замордувала холодно-кріво майнерів з Бінфейту й Естевану, Саскечеван.

Поки описати масакру, треба конче подати коротку історію, що привела до страйку і до походу. Ще з початком серпня майнери цього дистрикту не були організовані. Вони терпіли страшні нелюдські умовини. Їхній рівень життя рівнявся життєвому рівневі китайських кулі.

Яка була заробітна платня в більшості випадків? По довголітній діїсно невідільній праці ці майнери догдували ще компанії. Чи тому вони попадали в довги, що жили російсько? Ні. Вони добували вугілля по 25 центів від тони і в багатьох випадках їм не виходило більше, як по п'ять і пів центів на годину. Про це може кожний переконатися на місці. Я бачила багато рахунків, що майнери дістали від компанії й знайшла, що їм відтягнуто по літару долара, а в деяких майнах по долар сімдесять п'ять центів, на доктора, який рідко коли дає лікарську допомогу. Майнерам відтягається за підроблену поживу, яку вони привезли брати з компанійного склепу, що робить величезні зиски і грабує визискуваних майнерів на 100%, а в деяких випадках на 300% більше, як вони заплачували б в приватних склепах. Майнери є примушені купувати в компанійних склепах.

Коли одні жінка майнера злобулася на відвагу і відмовилася собі від уст інших необхідностей та спроводила від Ітона поштою дешевенький одяг, то менеджер майни відкрив її пакунок та позамітав підлогу цим одягом.

Як сміла вона позбавити компанію від більше зисків? В однім випадку жінка майнера хотіла дістати крихітку більше мяса, то вона мусіла переплачувувати його, бо інакше менеджер був би знищив його теж.

Майни в Саскечевані і в Манітобі є огороджені. Майнери є ув'язнені не тільки в майні при праці, але й їхні родини мусять давати звіт менеджерів, що вони роблять та де вони перебувають.

Компанія Вестерн Колерис не думає мабуть, що майнери потребують здорової волі. Та де ж би пак! Ці визискувачі не хочуть зробити видатку на добру керницю. Майнери зійшлася і вирішили, що настільки вони не можуть пити погану воду, треба викопати керницю. Але й тут компанія використала нагоду та відтягає від кожного майнера приблизно 35 долларів в рік за вживання цієї керниці й вітрака. В компанії Істерн Майн взагалі немає ніякої керниці. Майнери мусять пити воду з "сому" тобто з ями під кліткою на дні шахти. Коні пють і мочать в цю саму яму.

Компанії відтягають за все: за рент, за вживання знаряддя, за світло, за шпиталь. Майнери платять рент за шєки, що вони їх називають "бакси з шєки" — це є шєчки, що вітер ями висистує поміж долівку та поміж стєлою — покривлені і не відповідні до мешкання для людей.

Хоч майнерам відтягають з платні на шпиталь, однак як котрий мусить йти до шпиталю, він в такім нещасливим випадку як підірвання або його жінка в пологих — мусять платити. Шпиталь не знає милосердя; здоров'я майнера або його жінки чи дитини є дуже

дешево в панів! Майнер мусить знайти готівку... О, ці "гуманітарні" інституції, що нібито мають служити "народові", є так само холодні й закам'янілі, як майновласники та уряд.

Обтягання з платні майнерів є численні. Брак місця не дозволяє говорити в подробицях про них. Враження, яке людина дістає, відвідавши майнерські околиці в Бінфейті й Естевані є, що тамошні майнери й їхні родини терплять невиносному нужду. Родини не мають найконечніших речей до життя. По 6, 7, 8 і 9 осіб живе в двох кімнатках-норах, що невідповідні для людського помещення. Діти виглядають недоживлювані. Жінки визнаються, щоб звести кішки разом — вони є добрі хазяйки, але їм не стає найнеобхіднішого, бо в більшості випадків майнери не дістають платні на час, але дістають рахунок, скільки то вони ЗАВИНИЛИ ще компанії, де тоді, коли майнер працює від 14 до 16 годин денно! Коли його обманено на вазі видобутого ним вугілля! Тоді він мусить журитися, як покинути з цим заборгуванням в компанії!

Ці факти я знайшла і провірила такі на місці в серії страйкової боротьби, де сама говорива та багатьома жінками майнерів та з майнерами.

Демонстрація до Естевана була організована, щоб проголосити мітинг, який було заарештовано скликати на вівторок, 29 вересня в міській салі, як та кож, щоб позискати опінію і симпатії робітників Естевану для майнерів в Бінфейті та для спонуляризованія деяких більших домогачів, як вісім-годинний день праці, признання шахтових комітетів, мінімальна платня \$5.40 на день за працю під землею та \$4.50 денно за працю наверху; \$3.50 денно для молодих майнерів; назначення "чеквеймена"; усунення "банкгазів"; продаж пороку стріляного по ціні купна; безплатне постачання знаряддя і непромокальних плащів; постачання чистої води до пиття, тощо.

Боротьба майнерів була за ці слушні домогання. Майнерам в Бінфейті треба було здобути симпатію майнерів занятих з Труекс Траер майні в Естевані, що оперує при допомозі "стімшудфай" і при деяких американських робітниках, що їм дає влада 40 денний перміт роботи в Канаді. Власники Труекс рішили, що ця майна мусить бути в рухові і що вони голодом примусять майнерів піддатися.

Похід був мирний. Майнери їхали на троках з автомобілях з Бінфейту до Естевану. Коли вони доїздили до середини містечка, поліція схопила Мартіна Дея, а коли майнери почали його боронити, поліція почала стріляти до них з всіх сторін! Майнери не мали ніякої зброї; не мали чим оборонятися; вони зустрілися несподівано з твердою війською. Поліція не вживала давних способів; вона не бавилася з слезними бомбами; вона мала наказ стріляти і вбивати!

УНДІВЦІ НА РАВТІ У ВОЕВОДИ.

З нагоди відкриття "Тарпів" у Львові відбулася маніфестаційна участь УНДО-радикальної верхівки на равті у воеводі Юзефа Рожницького. На равті у воеводи завиділося 60 більших і менших українських буржуазних політиків. Між іншими, були присутні: видавець "Діла" "отець" Дамян Лопатинський (відомий з того, що влаштував підчас зимових польсько-

Пани хотіли бачити, щоб кров майнерів, їхніх жінок і дітей пала по вулицях Естевану! Пани вирішили знищити страйкерів! Жінки ставали фактично перед кімну поліцію, надіючись собою захистити майнерів від пострілів, але кімну поліція є виврана в стріляно! Ця героїчна ролія жінок не вплинула на заперку кімну провінціального саскечеванського поліцію! Вона мала наказ стріляти і показати естеванським майнерам, що таке Бенетів "мир, порядок і добрий уряд"! Її наказ був сипати кулями в безборонних майнерів, їхніх голдових жінок і дітей.

Наведу приклад: чотирнадцятилітній хлопцев, Борук, дістав два постріли в праву лопатку і коли він прибув до лікарні, не було навіть досить вати та відзаразників, щоб дати йому поміч. Так. Корольська кімна поліція й поліція Естевану виконали своє завдання зглядом панівної класи! Вони виконали свій "обовязок"! Вони вбили невинних майнерів! Вони встановили "порядок"! Пани думають, що цим вони приборкали робітничого велетня. Вони говорять, що мають ситуацію добре в руках. Все є "спокоїно" — говорить панська влада! Тільки трох майнерів холоднокріво вбито на смерть; тільки дванадцять ранених; більшість з них не могли дістати лікарської помічі, а коли вони вдалися до деяких лікарів, їм казано "іти до пекла". Це ті самі лікарі, що визискували майнерів роками!

Точного числа ранених та арештованих ще не можна встановити. Повна історія цього морду напишеться ще! Канадські робітники дістають ще точний опис цього продуманого вбивства, що стається в Естевані в вівторок, 29 вересня.

Бенетів "мир, порядок і добрий уряд" означають відбирання життя робітникам, холоднокріво мордування, обнищення заробітної платні, арешти, депортації. Робітники й незможні фермери Канади мусять віддати честь замордованим майнерам. Не ухваленням з симпатіями резолюцій, ні. Вони мусять сказати вбійникам, що ми всі робимо їх відповідальними за це вбивство цих бойових майнерів! А страйк продовжується далі! Пани стараються виторити в "ситуації" настрий дикой топки проти майнерів, щоб вбити їхнього бойового духа. Але хто знає майнерів та їхні боєві традиції, той знає, що цих 600 майнерів і їхні родини — це великан: вони будуть боротися! Вони остануть вірні своїй класі! Майнери в Бінфейті творять історію! Робітники і незможні фермери Канади мусять порухуватися з убийниками: вони мусять оборонити майнерів і їхню героїську боротьбу!

ПОБІДА МАЙНЕРІВ В БІНФЕЙТІ — ЦЕ Є ПОБІДА ЦІЛОЇ РОБІТНИЧОЇ КЛАСИ В КАНАДІ. ПРОДОВЖАЙМО БОРОТЬБУ!

Анна Булер.

українських розмов одну з "чорних кав" у своїй помещанні), представники митрополита Шептицького канонік О. Ковальський і Тит Войнаровський, представник "Народної Торговлі" Микола Заячківський, голова "Українського Католицького Союзу" Володимир Децикевич, директор "Дністра" "Я. Колтунюк і цілий рід інших. З рамени "русинів" було 6 осіб із славним бебеполом Михайлом Бачийським на чолі.